

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia ..... 2014 r.

w sprawie opłat za czynności adwokatów

Na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U. z.....) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1
Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) opłaty za czynności adwokatów przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiące podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego, zwane dalej „opłatami”;
- 2) stawki minimalne opłat za czynności adwokatów, zwane dalej „stawkami minimalnymi”.

Rozdział 2
Opłaty za czynności adwokatów przed organami wymiaru sprawiedliwości

§ 2. 1. Zasądzając opłatę, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, ilość stawień w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie, wartość przedmiotu sprawy, wkład pracy adwokata w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie, a także charakter i zawilość sprawy, a w szczególności tryb i czas prowadzenia sprawy przez sąd, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie przez sąd dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności.

2. Zasądzona opłata nie może być niższa niż jednokrotna i wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna.

3. Sąd może zasądzić opłatę w wysokości równej stawce minimalnej w sprawach:

- 1) zakończonych wydaniem nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i elektronicznym postępowaniu upominawczym;

2) zakończonych wydaniem europejskiego nakazu zapłaty w europejskim postępowaniu nakazowym;

3) egzekucyjnych i zabezpieczających, z wyłączeniem egzekucji z nieruchomości lub zabezpieczenia na nieruchomości, w tym za złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, z wyłączeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności:

a) przeciwko małżonkowi dłużnika,

b) przeciwko lub na rzecz osoby innej niż wskazana w tytule egzekucyjnym, na którą przeszły uprawnienie lub obowiązek po powstaniu tytułu lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu,

c) przeciwko współnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki;

4) o stwierdzenie nabycia spadku, jeżeli w danej instancji odbywa się nie więcej niż jedno posiedzenie sądu;

5) z wniosku o wyjawienie majątku;

6) o zezwolenie na zawarcie małżeństwa;

7) o przysposobienie;

8) o uznanie za zmarłego lub stwierdzenie zgonu oraz rozstrzygnięcie co do aktów stanu cywilnego;

9) o rozstrzygnięcie w istotnych sprawach rodziny, udzielenie zezwolenia na dokonanie czynności, do której potrzebna jest zgoda drugiego małżonka lub której drugi małżonek się sprzeciwił i dotyczących zarządu majątkiem wspólnym;

10) depozytowych;

11) w postępowaniu w razie zaginięcia lub zniszczenia akt;

12) o ustanowienie zarządcy rzeczy wspólnej lub przedmiotu użytkowania.

4. Opłaty, o których mowa w rozporządzeniu sąd podwyższa o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach, w przypadku, gdy strona korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez adwokata, który złoży oświadczenie, że jest podatnikiem podatku od towarów i usług.

§ 3. 1. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, a zwłaszcza gdy przemawia za tym sytuacja materialna lub rodzinna klienta albo rodzaj sprawy, adwokat może ustalić stawkę opłaty niższą niż stawka minimalna albo zrezygnować z opłaty w całości.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 sąd, na wniosek adwokata, zasądza koszty zastępstwa w wysokości ustalonej przez adwokata.

§ 4. 1. W razie zwiększenia w toku postępowania wartości przedmiotu sprawy, stanowiącej podstawę obliczenia opłat, bierze się pod uwagę wartość zwiększoną.

2. Za reprezentowanie lub obronę w tym samym postępowaniu kilku osób pobiera się opłatę od każdej z tych osób.

3. W sprawach, w których odbywa się co najmniej jedno posiedzenie, stawka minimalna ulega podwyższeniu za każde posiedzenie, z wyłączeniem posiedzeń niejawnych, o 20%, jednak nie mniej niż o 100,00 zł. Dotyczy to odpowiednio czynności dokonywanych z udziałem stron i sądu lub sędziego wyznaczonego poza siedzibą sądu, jak również udziału w pozasądowych negocjacjach stron mających na celu zawarcie ugody, w tym przed wyznaczonym przez sąd mediatorem.

§ 5. Wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o zbliżonym rodzaju, a w przypadku gdy

zachodzi podobieństwo rodzajowe spraw przewidujących różne stawki minimalne, przyjmuje się stawkę wyższą.

Rozdział 3 **Stawki minimalne w sprawach cywilnych**

§ 6. Z zastrzeżeniem spraw określonych w § 7-13, stawki minimalne, w sprawach w których określa się wartość przedmiotu sporu, wynoszą odpowiednio przy wartości przedmiotu sprawy lub wartości egzekwowanego roszczenia:

- 1) do 1.000 zł - 300 zł;
- 2) powyżej 1.000 zł do 3.000 zł - 600 zł;
- 3) powyżej 3.000 zł do 5.000 zł - 1.200 zł;
- 4) powyżej 5.000 zł do 7.500 zł - 1.800 zł;
- 5) powyżej 7.500 zł do 10.000 zł - 2.400 zł;
- 6) powyżej 10.000 zł do 15.000 zł - 3.000 zł;
- 7) powyżej 15.000 zł do 20.000 zł - 3.600 zł;
- 8) powyżej 20.000 zł do 30.000 zł - 4.200 zł;
- 9) powyżej 30.000 zł do 50.000 zł - 4.800 zł;
- 10) powyżej 50.000 zł do 75.000 zł - 6.000 zł;
- 11) powyżej 75.000 zł do 100.000 zł - 7.200 zł;
- 12) powyżej 100.000 zł do 150.000 zł - 8.400 zł;
- 13) powyżej 150.000 zł do 200.000 zł - 9.600 zł;
- 14) powyżej 200.000 zł do 500.000 zł - 12.000 zł;
- 15) powyżej 500.000 zł do 1.000.000 zł - 14.400 zł;
- 16) powyżej 1.000.000 zł - 18.000 zł.

§ 7. 1. Stawki minimalne wynoszą w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego o:

- 1) rozwód, separację - 1.200 zł, a jeżeli postępowanie jest połączone z orzekaniem przez sąd o winie rozkładu pożycia - 2.400 zł;
- 2) zniesienie separacji, unieważnienie małżeństwa - 1.200 zł;
- 3) stwierdzenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa, zezwolenie na zawarcie małżeństwa - 660 zł;
- 4) przysposobienie - 360 zł;
- 5) powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej, ograniczenie, zawieszenie, pozbawienie i przywrócenie władzy rodzicielskiej, ustalenie, wykonywanie kontaktów z dzieckiem, ograniczenie albo zakazanie kontaktów z dzieckiem, odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką lub ustanowienie oraz zmiana pieczy zastępczej, rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka, co do których brak jest porozumienia między rodzicami oraz co do zarządu majątkiem dziecka - 1.800 zł;
- 6) ustalenie ojcostwa, zaprzeczenie ojcostwa, ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa, ustalenie macierzyństwa, zaprzeczenie macierzyństwa oraz rozwiązanie przysposobienia - 1.200 zł;
- 7) ubezwłasnowolnienie - 420 zł;
- 8) uznanie za zmarłego lub stwierdzenie zgonu oraz rozstrzygnięcie co do aktów stanu cywilnego - 360 zł;

- 9) rozstrzygnięcie w istotnych sprawach rodziny, udzielenie zezwolenia na dokonanie czynności, do której potrzebna jest zgoda drugiego małżonka lub której drugi małżonek się sprzeciwił, w sprawach co do zarządu majątkiem wspólnym - 480 zł;
- 10) ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami - 1.800 zł;
- 11) podział majątku wspólnego między małżonkami - stawkę obliczoną na podstawie § 6 od wartości udziału, a w wypadku zgodnego wniosku małżonków - 50 % tej stawki;
- 12) alimenty, nakazanie wypłacenia wynagrodzenia za pracę do rąk drugiego małżonka - 120 zł, z zastrzeżeniem ust. 4;
- 13) ustanowienie kuratora w sprawach z zakresu opieki, w tym o zwolnienie od obowiązku objęcia opieki, udzielenie zezwolenia w ważniejszych sprawach dotyczących osoby lub majątku osoby pozostającej pod opieką - 420 zł.

2. Stawki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, obejmują również wynagrodzenie od roszczeń majątkowych dochodzonych łącznie, z wyjątkiem roszczeń przewidzianych w art. 58 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, od których pobiera się także wynagrodzenie określone w ust. 1.

3. Stawki określone w ust. 1 pkt 6 obejmują w sprawach o ustalenie ojcostwa również roszczenia majątkowe strony powodowej.

4. Opłaty, o których mowa w ust. 1 pkt 12, ustala się od wartości przedmiotu sprawy, jeżeli obowiązek zwrotu kosztów obciąża osobę zobowiązaną do alimentów lub małżonka, którego wynagrodzenie za pracę ma być wypłacone do rąk drugiego współmałżonka.

§ 8. Stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw z zakresu własności, innych praw rzeczowych i prawa o księgach wieczystych:

- 1) o rozgraniczenie - 660 zł;
- 2) o wpis w księdze wieczystej lub złożenie dokumentu do zbioru dokumentów - 240 zł;
- 3) o zniesienie współwłasności - stawkę obliczoną na podstawie § 6 od wartości udziału współwłaściciela zastępowanego przez radcę prawnego, a w wypadku zgodnego wniosku uczestników - 50% tej stawki.

§ 9. Stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw z zakresu prawa spadkowego o:

- 1) zabezpieczenie spadku, dokonanie spisu inwentarza, odrzucenie spadku, ogłoszenie testamentu i nakazanie jego złożenia, zarządu spadku nieobjętego i wyjawienie przedmiotów spadkowych - 360 zł;
- 2) stwierdzenie nabycia spadku - 1.200 zł, a jeżeli w danej instancji odbywa się nie więcej niż jedno posiedzenie sądu - 120 zł;
- 3) dział spadku - stawkę obliczoną na podstawie § 6 od wartości udziału spadkowego uczestnika zastępowanego przez radcę prawnego, a w razie działu na zgodny wniosek uczestników postępowania - 50% tej stawki.

§ 10. Stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw o:

- 1) opróżnienie lokalu mieszkalnego - 660 zł;
- 2) wydanie nieruchomości rolnej - 660 zł;
- 3) wydanie innej nieruchomości i opróżnienie lokalu użytkowego - stawkę obliczoną na podstawie § 6 od wartości sześciomiesięcznego czynszu.

§ 11. 1. Stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw:

- 1) o uchylenie uchwały organu spółdzielni lub wspólnoty mieszkaniowej - 1.800 zł;
- 2) o ochronę dóbr osobistych i ochronę praw autorskich - 2.400 zł;
- 3) z zakresu postępowania nieprocesowego w sprawie niewymienionej odrębnie, w której nie określa się wartości przedmiotu sprawy - 360 zł;

- 4) o uchylenie wyroku sądu polubownego - 2.400 zł;
  - 5) z zakresu postępowania układowego lub upadłościowego - 3.000 zł;
  - 6) o uznanie orzeczenia sądu zagranicznego - 1.200 zł;
  - 7) zabezpieczających i egzekucyjnych przy egzekucji z nieruchomości - 50% stawki obliczonej na podstawie § 6, a przy zabezpieczeniu i egzekucji innego rodzaju - 25% tej stawki;
  - 8) ze skargi na czynności komornika - 600 zł;
  - 9) rejestracji spółki - 2.000 zł;
  - 10) rejestracji spółdzielni - 3.000 zł;
  - 11) innych rejestracji - 1.000 zł;
  - 12) zmian w rejestrze - 600 zł;
  - 13) o zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego w klauzulę wykonalności - 120 zł, a w sprawach o nadanie klauzuli wykonalności:
    - a) przeciwko małżonkowi dłużnika,
    - b) przeciwko lub na rzecz osoby innej niż wskazana w tytule egzekucyjnym, na którą przeszły uprawnienie lub obowiązek po powstaniu tytułu lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu,
    - c) przeciwko współnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki - 25 % stawki obliczonej na podstawie § 6, nie mniej niż 120 zł;
  - 14) o zwolnienie spod zajęcia rzeczy i praw zabezpieczonych w postępowaniu karnym u osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa przeciwko mieniu - 360 zł;
  - 15) o zawezwanie do próby ugodowej - 660 zł, a w sprawach o roszczenia majątkowe - 50 % stawki obliczonej na podstawie § 6, nie więcej niż 1200 zł;
  - 16) o ustalenie autorstwa projektu wynalazczego - 2.400 zł;
  - 17) o ustalenie prawa do patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji - 2.400 zł;
  - 18) o naruszenie patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji - 2.400 zł;
  - 19) o stwierdzenie prawa korzystania z wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego albo prawa używania znaku towarowego lub oznaczenia geograficznego bądź utraty prawa używania oznaczenia geograficznego - 2.400 zł;
  - 20) o przeniesienie patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji - 2.400 zł;
  - 21) o uchylenie uchwały wspólników bądź akcjonariuszy i o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników bądź akcjonariuszy - 1.800 zł;
  - 22) o wyłączenie współnika - 1.800 zł;
  - 23) o rozwiązanie spółki kapitałowej - 1.800 zł;
  - 24) o przyznanie prawa pomocy w postępowaniu prowadzonym w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej - 360 zł;
2. Stawki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 18, nie obejmują opłat od roszczeń majątkowych dochodzonych łącznie.

§ 12. 1. Stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw z zakresu prawa pracy o:

- 1) roszczenia niemajątkowe - 600 zł;
  - 2) ustalenie wypadku przy pracy, jeżeli nie jest połączone z dochodzeniem odszkodowania lub renty - 600 zł;
2. W sprawach z zakresu ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego innych niż sprawy o świadczenia pieniężne stawka minimalna wynosi - 600 zł.

§ 13. 1. Stawki minimalne za prowadzenie spraw w postępowaniu apelacyjnym wynoszą:

- 1) przed sądem okręgowym - 50% stawki minimalnej, a jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam adwokat - 75% stawki minimalnej, w obu wypadkach nie mniej niż 240 zł;
  - 2) przed sądem apelacyjnym - 75% stawki minimalnej, a jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam adwokat - 100% stawki minimalnej, w obu wypadkach nie mniej niż 240 zł.
2. Stawki minimalne za prowadzenie spraw w postępowaniu zażaleniowym wynoszą:
- 1) przed sądem okręgowym - 25% stawki minimalnej, a jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam adwokat - 50% stawki minimalnej, w obu wypadkach nie mniej niż 240 zł;
  - 2) przed sądem apelacyjnym lub przed Sądem Najwyższym - 50% stawki minimalnej, a jeżeli w poprzedniej instancji sprawy nie prowadził ten sam adwokatów - 75% stawki minimalnej, w obu wypadkach nie mniej niż 240 zł.
3. Stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw z zakresu prawa pracy przed sądem apelacyjnym 100 % odpowiednich stawek, o których mowa w § 12.
4. Stawki minimalne w postępowaniu kasacyjnym wynoszą:
- 1) 100 % stawki minimalnej, a jeżeli w drugiej instancji nie prowadził sprawy ten sam adwokat - 125 % stawki minimalnej,
  - 2) za reprezentację strony skarżącej - 150 % stawki minimalnej, a jeżeli w drugiej instancji nie prowadził sprawy ten sam adwokat - 175 % stawki minimalnej.
5. Stawki minimalne w postępowaniu w sprawie stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wynoszą:
- 1) 100 % stawki minimalnej, a jeżeli ten sam adwokat nie prowadził sprawy przed sądem, od którego prawomocnego orzeczenia wniesiono skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem - 125 % stawki minimalnej,
  - 2) za reprezentację strony skarżącej - 150 % stawki minimalnej, a jeżeli ten sam adwokat nie prowadził sprawy przed sądem, od którego prawomocnego orzeczenia wniesiono skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem - 175 % stawki minimalnej.
6. Stawki minimalne w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym wynoszą:
- 1) za sporządzenie i wniesienie skargi konstytucyjnej - 2.400 zł;

Rozdział 4.

Stawki minimalne w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia

§ 14. 1. Stawki minimalne wynoszą w sprawie objętej:

- 1) dochodzeniem - 360 zł;
  - 2) śledztwem - 540 zł.
2. Stawki minimalne za obronę wynoszą:
- 1) przed sądem rejonowym w postępowaniu szczególnym - 660 zł;
  - 2) przed sądem rejonowym w postępowaniu w sprawach o wykroczenia - 360 zł;
  - 3) przed sądem rejonowym w postępowaniu zwyczajnym lub przed wojskowym sądem garnizonowym - 720 zł;
  - 4) przed sądem okręgowym jako drugą instancją lub przed wojskowym sądem okręgowym jako drugą instancją - 720 zł;
  - 5) przed sądem okręgowym jako pierwszą instancją lub przed wojskowym sądem okręgowym jako pierwszą instancją oraz przed sądem apelacyjnym - 1200 zł;
  - 6) przed Sądem Najwyższym - 1200 zł.
3. Stawki minimalne wynoszą za sporządzenie i wniesienie kasacji:

- 1) w sprawie, w której w pierwszej instancji orzeczenie wydał sąd rejonowy lub wojskowy sąd garnizonowy - 660 zł;
  - 2) w sprawie, w której w pierwszej instancji orzeczenie wydał sąd okręgowy lub wojskowy sąd okręgowy - 1200 zł.
4. Stawki minimalne wynoszą:
- 1) za czynności w sprawie o wznowienie postępowania oraz w sprawie o podjęcie postępowania warunkowo umorzonego - 660 zł;
  - 2) za sporządzenie opinii o braku podstaw wniosku o wznowienie postępowania, za sporządzenie opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji oraz braku podstaw do stwierdzenia nieważności orzeczenia w postępowaniu karnym - 660 zł;
  - 3) za sporządzenie środka odwoławczego w wypadku, gdy sporządzający nie występuje przed sądem - 660 zł.
5. Stawki minimalne wynoszą za obronę w sprawach o wydanie wyroku łącznego - 240 zł.
6. Stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie, w tym spraw wynikających z przepisów o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego - 240 zł. Przepisu § 6 nie stosuje się.
7. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio do opłat za czynności w postępowaniu karnym i odpowiednio w postępowaniu w sprawach o wykroczenia pełnomocnika powoda cywilnego, pełnomocnika pokrzywdzonego, pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego lub oskarżyciela prywatnego.

§ 15. Stawki minimalne wynoszą za obronę przed sądem w postępowaniu wykonawczym:

- 1) w sprawie o odroczenie lub przerwę w wykonywaniu kary - 360 zł;
- 2) w sprawie o wykonanie warunkowo zawieszonej kary - 360 zł;
- 3) w sprawie o warunkowe przedterminowe zwolnienie lub odwołanie takiego zwolnienia - 240 zł;
- 4) za czynności związane z wykonywaniem kary ograniczenia wolności oraz wykonywaniem środków zabezpieczających - 240 zł;
- 5) za prowadzenie sprawy o zatarcie skazania lub ukarania - 240 zł;
- 6) za prowadzenie sprawy o ułaskawienie - 420 zł;
- 7) za pozostałe czynności w postępowaniu wykonawczym - 420 zł.

§ 16. W sprawach, w których rozprawa trwa dłużej niż jeden dzień, stawka minimalna ulega podwyższeniu za każdy następny dzień o 20%.

Rozdział 5

Stawki minimalne w innych sprawach

§ 17. 1. Stawki minimalne wynoszą w postępowaniu przed sądami administracyjnymi:

- 1) w pierwszej instancji:
  - a) w sprawie, której przedmiotem zaskarżenia jest należność pieniężna - stawkę obliczoną na podstawie § 6;
  - b) w sprawie skargi na decyzję lub postanowienie Urzędu Patentowego - 1200 zł;
  - c) w sprawie z zakresu ochrony środowiska - 1200 zł;
  - d) w sprawie z zakresu prawa inwestycyjnego - 1200 zł;

- e) w innej sprawie - 420 zł;
- 2) w drugiej instancji:
  - a) przed Naczelnym Sądem Administracyjnym - 100% stawki minimalnej, a jeżeli w poprzedniej instancji nie prowadził sprawy ten sam radca prawny – 125 % stawki minimalnej – w obu przypadkach nie mniej niż 240 zł;
  - b) w postępowaniu zażaleniowym - 240 zł.
- 2. Stawki minimalne wynoszą w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawach:
  - 1) z zakresu ochrony konkurencji - 2.400 zł;
  - 2) o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone - 120 zł;
  - 3) z zakresu regulacji energetyki, telekomunikacji lub transportu kolejowego - 1200 zł.
- 3. Stawki minimalne za prowadzenie sprawy w postępowaniu ze skargi na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki oraz do przeprowadzenia i zakończenia bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy egzekucyjnej przed sądem okręgowym wynoszą - 600 zł.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 18. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. ....).

§ 19. Do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

KOLOREM ŻÓŁTYM ZAZNACZONO FRAGMENT, KTÓRY POWINIEN BYĆ PRZENIESIONY DO ROZPORZĄDZENIA MS W SPRAWIE ZASAD PONOSZENIA KOSZTÓW POMOCY PRAWNEJ UDZIELONEJ PRZEZ ADWOKATA USTANOWIONEGO Z URZĘDU, PODOBNIIE JAK KWESTIE TU POMINIĘTE, A DOTYCZĄCE OPINII W SPRAWIE BRAKU PODSTAW DO KASACJI I SKARGI KONSTYTUCYJNEJ.

Uzasadnienie

Aktualnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu zostało wydane w oparciu o dwie delegacje ustawowe zawarte w art. 16 ust. 2 i 3 oraz art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz. U. .... z późn. zm.). Wykonanie w jednym rozporządzeniu dwóch delegacji ustawowych dotyczących w znacznej

mierze odmiennych materii nie jest uzasadnione, zwłaszcza wobec faktu szczątkowej regulacji zagadnień dotyczących ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu oraz nie zrealizowania delegacji ustawowej w tym zakresie. Rozporządzenie określa bowiem jedynie niektóre aspekty pomocy prawnej świadczonej z urzędu, a co istotne, wbrew delegacji ustawowej zawartej w art. 29 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze normuje jedynie kwestie ponoszenia przez Skarb Państwa nieopłaconej pomocy prawnej. Tymczasem zgodnie z powołanym przepisem Skarb Państwa ponosi wszelkie koszty pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu. Brak wypełnienia delegacji ustawowej skutkuje nie tylko niekonstytucyjnością przedmiotowej regulacji, ale powoduje również różnego rodzaju problemy praktyczne, które nie mogą zostać wyeliminowane bez ingerencji legislacyjnej. Z tego względu projekt rozporządzenia opiera się na założeniu konieczności rozdzielenia materii obu delegacji ustawowych i wykonania ich w dwóch odrębnych rozporządzeniach, przy czym przedkładany projekt obejmuje jedynie wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 16 ust. 2 i 3 ustawy Prawo o adwokaturze. Znajduje to wyraz przede wszystkim w zmodyfikowanym tytule projektu rozporządzenia. Niemniej jednak projekt w znacznej mierze został oparty na dotychczas obowiązującej regulacji, uwzględniając jednak zmiany, które po 12 latach jej obowiązywania wydają się nieodzowne z punktu widzenia jego zastosowania zarówno w zakresie zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego przez sądy, jak i konstruowania umów z klientami.

Według regulacji ustawowej przewidziane w rozporządzeniu opłaty podlegają zasądzeniu w granicach od jednokrotności do sześciokrotności stawek minimalnych (zob. § 2 ust. 2 projektu). Mając powyższe na uwadze projekt przyjmuje założenie, zgodnie z którym stawka minimalna powinna stanowić jedynie podstawę (punkt wyjścia) dla określenia widełek, w granicach których nastąpić winno określenie opłaty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego. W wyżej wymienionych granicach sąd powinien ustalić opłatę w oparciu o każdorazowo dokonywane oceny *in concreto*, mając na uwadze rodzaj i zawołość sprawy oraz niezbędny nakład pracy adwokata (art. 16 ust. 3 ustawy Prawo o adwokaturze), które to kryteria zostały skonkretyzowane w projekcie (zob. § 2 ust. 1 i in. projektu). Rozstrzygnięcie sądowe, w którym zasądza się opłatę wymaga uzasadnienia odnoszącego się do tych ustawowych kryteriów (art. 328 § 2 w zw. z 361 i 357 § 1 i 3 k.p.c.) w ich skonkretyzowanej rozporządzeniem postaci, przy czym rozporządzenie powinno wskazywać na mechanizm pozwalający na ustalenie wysokości opłaty, którą zobowiązana będzie ponieść strona przegrywająca proces, nie tylko w celu zmniejszenia możliwości rozbieżnej

interpretacji w tym zakresie, ale również w celu realizacji delegacji ustawowej w drodze wydania w granicach normy upoważniającej przepisów wykonawczych. Każdorazowo Sąd obowiązany jest oceniać wystąpienie wszystkich lub niektórych okoliczności (kryteriów mających wpływ na wysokość zasądzonej opłaty) przewidzianych w rozporządzeniu i na tej podstawie dokonywać ustalenia wysokości opłaty, jaka zasądzona zostanie tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego. Poza wypadkami wskazanymi w § 2 ust. 3 w żadnym wypadku nie powinno być mowy o zasadzie, a tym bardziej o automatyzmie zasądzania opłaty w wysokości równej stawce minimalnej. Profesjonalny pełnomocnik procesowy składając wniosek o zasądzenie opłaty w wysokości wyższej niż stawka minimalna może odwołać się do kryteriów, które świadczą o zasadności takiego wniosku. Rozporządzenie nie nakłada jednak na pełnomocników procesowych obowiązku dokonywania takiego uzasadnienia.

W sytuacji gdy profesjonalny pełnomocnik procesowy wnosi o zasądzenie opłaty według spisu kosztów, sąd może w takim wypadku jedynie obniżyć wysokość opłaty w stosunku do deklarowanej w spisie, biorąc pod uwagę wskazane w rozporządzeniu kryteria określenia wysokości opłaty. Projekt rozporządzenia utrzymuje więc zasadę niezwiązania sądu wnioskiem o zasądzenie opłaty (z wyjątkiem wniosku o zasądzenie opłaty poniżej stawek minimalnych), jednak w celu należytego wykonania delegacji ustawowej doprecyzowuje kryteria zasądzania opłaty w określonej wysokości w granicach widełek określonych przez rozporządzenie.

Rozporządzenie taryfowe nie może bowiem jedynie ograniczać się do powtórzenia *in extenso* delegacji ustawowej, lecz powinno ją wypełniać w granicach zakresu upoważnienia. Dokonywanie na podstawie rozporządzenia taryfowego wyłącznie ocen *in concreto* w oparciu o tożsame abstrakcyjne i generalne kryteria ustawowe nie może bowiem zostać uznane za prawidłowe wykonanie delegacji ustawowej. Regulacja podustawowa powinna poprzez konkretyzację zakresów normy upoważniającej stosować węższe kryteria wypełniające, zachowując jednak ich abstrakcyjny i generalny charakter.

W projektowanym rozporządzeniu proponuje się zatem, aby przy określaniu nakładu pracy uwzględniać, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, ilość stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie, wartość przedmiotu sprawy, wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie, a także charakter i zawłość sprawy, a w szczególności tryb i czas

prowadzenia sprawy przez sąd, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie przez sąd dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności. Wskazane kryteria są w większości mierzalne, a ponadto zobiektywizowane i możliwe do oceny przez sąd rozstrzygający sprawę. Doprecyzowanie kryteriów ustalania wysokości zasądzanych kosztów ma na celu również zapewnienie jednolitości stosowania prawa w tym zakresie oraz eliminację niepokojących zjawisk w zakresie zasądzania kosztów zastępstwa prawnego, w szczególności związanych z odmiennym traktowaniem pracy sędziów i pełnomocników w tym samym postępowaniu. Tytułem zobrazowania tego rodzaju sytuacji można wskazać na notoryczne stosowanie odroczenia przez sąd ogłoszenia wyroku, które może nastąpić jedynie z uwagi na zawilość sprawy (zob. art. 326 § 1 k.p.c.) oraz pomimo istnienia w ocenie sądu owej zawilości sprawy, będącej - na gruncie aktualnie obowiązującego rozporządzenia - kryterium zwiększania stawek minimalnych, zasądzenie dla strony wygrywającej kosztów zastępstwa procesowego jedynie w wysokości stawki minimalnej.

Niezależnie od wskazanych wyżej ocennych kryteriów zasądzania opłaty, wymagających konkretyzacji w poszczególnych sprawach, projekt rozporządzenia przenosi do przepisów ogólnych rozwiązanie przewidujące zwiększenie stawek minimalnych o 20% (jednak nie mniej niż o 100 zł) w przypadku wyznaczania przez sądy kolejnych posiedzeń, z wyłączeniem posiedzeń niejawnych (zob. § 4 ust. 3 projektu). Mechanizm ten pozbawiony jest dyskrecjonalnej oceny sądu, która może być stosowana w przypadku pozostałych kryteriów, na podstawie których ustalana będzie wysokość opłaty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego, a jednocześnie powinien sprzyjać koncentracji materiału dowodowego i pośrednio wpływać na niezbędną minimalizację ilości wyznaczanych w sprawie posiedzeń z udziałem pełnomocnika.

Projekt utrzymuje również zasadę, że za reprezentowanie kilku osób pobiera się opłatę od każdej z tych osób oraz rozwiązanie, że wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu taryfowym ustala się na podstawie stawek minimalnych w sprawach o zbliżonym rodzaju. Jednakże celem uniknięcia wątpliwości powstających na gruncie stosowania dotychczasowych przepisów, w projekcie wprowadzono regułę przyznającą pierwszeństwo stawce wyższej w przypadku, gdy zachodzi podobieństwo rodzajowe spraw przewidujących różne stawki minimalne.

Jednocześnie w projektowanym rozporządzeniu przesądzono, że zasądzana przez sąd opłata powinna być podwyższona o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego

rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach. Sąd zobowiązany będzie zasądzić opłatę w kwocie brutto, jedynie w przypadku, gdy strona wygrywająca korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez adwokata, który jest podatnikiem podatku od towarów i usług oraz złoży w tej materii wraz z wnioskiem o zasądzenie kosztów bądź z ich spisem stosowne oświadczenie.

W części szczegółowej projektowane rozporządzenie zawiera zmiany stawek minimalnych, polegające zarówno na podwyższeniu stawki (dotyczy to spraw o naruszenie posiadania, o opróżnienie lokalu, o uznanie orzeczenia sądu zagranicznego, o ustalenie prawa do patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji, o naruszenie patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji oraz o nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy), jak i jej obniżeniu (dotyczy to spraw o rejestrację spółki i spółdzielni). Podwyższenie stawek minimalnych jest uzasadnione co najmniej z kilku względów. Przede wszystkim należy stwierdzić, iż choć stawki minimalne są ustalone przy uwzględnieniu konstytucyjnego prawa do sądu przeważnie poniżej cen rynkowych za usługi, to jednak powinny one podlegać okresowym korektom, uwzględniającym zmiany zachodzące w gospodarce. Tymczasem stawki minimalne nie były w żaden sposób waloryzowane od czasu wejścia w życie obowiązującego rozporządzenia, tj. od dnia 5 października 2002 r., a w istotnej ich części również poprzednio obowiązującego rozporządzenia z dnia 12 grudnia 1997 r. W tym natomiast okresie można odnotować stały wzrost stopy życiowej społeczeństwa, a przede wszystkim wzrost cen towarów i usług, co czyni obecnie obowiązujące stawki zupełnie oderwanymi od rzeczywistości ekonomicznej oraz stawek rynkowych stosowanych w umowach z klientami. W kontekście powyższego warto odnotować, że w 2002 r. po wejściu w życie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. Nr 200, poz. 1679 z późn. zm.) minimalne wynagrodzenie od dnia 1 stycznia 2003 r. wynosiło 800,00 zł. (zob. art. 4 ust. 1 ustawy), a obecnie wynosi 1600,00 zł. (zob. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2012 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2013 r. – Dz.U., poz. 1026), czyli 100% więcej.

We wskazanym okresie wzrosły również znacząco opłaty sądowe w sprawach cywilnych i administracyjnych. Nie można więc utrzymywać, że podwyższenie stawek minimalnych, będące wynikiem ich waloryzacji oraz urynkowienia, będzie ingerować negatywnie w konstytucyjne prawo do sądu, zwłaszcza że w Polsce, w przeciwieństwie do niektórych krajów europejskich, pobiera się opłaty sądowe, które już same w sobie

potencjalnie wpływają na ograniczenie tego prawa. Stały wzrost liczby spraw sądowych, odnotowywany w ostatnich latach, wskazuje jednakże, że zarówno wzrost opłat sądowych, jak i kosztów zastępstwa procesowego nie ogranicza konstytucyjnego prawa do sądu.

Podwyższenie stawek minimalnych, zwłaszcza w proponowanym, umiarkowanym zakresie jest więc uzasadnione, a przede wszystkim stanowi ich urealnienie na płaszczyźnie rynkowej, co z pewnością pozwoli na ich stosowanie również jako punktu odniesienia dla zawierania umów z klientami, gdzie rozporządzenie taryfowe często pełni pomocniczą rolę.

Stawki minimalne obowiązujące według aktualnego rozporządzenia zostały zwaloryzowane - co do zasady - z wykorzystaniem wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia biorąc pod uwagę wzrost tego wskaźnika w latach 2002-2013. Uzyskane wielkości zostały zaokrąglone do odpowiednich wielokrotności kwoty 60 złotych, ponieważ do tej właśnie krotności nawiązuje większość stawek zdefiniowanych w obecnie obowiązującym rozporządzeniu. Celem takiego sposobu postępowania jest dostosowanie wysokości stawek minimalnych do warunków rynkowych z wykorzystaniem obiektywnego wskaźnika reprezentującego wzrost wysokości wynagrodzeń w społeczeństwie. Mając na uwadze zwiększenie ilości progów wartości przedmiotu sprawy w § 6 projektu rozporządzenia, zastosowanie wprost opisanej powyżej procedury nie było możliwe. W tym zakresie rozwiązanie opisane w projekcie nawiązuje do aktualnie obowiązującego, przewidującego wzrost stawek wynagrodzeń proporcjonalny do wysokości kolejnych progów wartości przedmiotu sprawy, z wykorzystaniem wielokrotności kwoty 60 oraz 600 złotych. Niektóre spośród stawek minimalnych określonych w aktualnie obowiązującym rozporządzeniu zostały uznane za rażąco niskie, dlatego też nie zastosowano przy ich waloryzacji jedynie wskaźnika wynikającego ze wzrostu przeciętnego wynagrodzenia. Zostały one podniesione do wysokości kwot nieodbiegających w tak rażącym stopniu od realiów rynkowych, co stawki obecnie obowiązujące (por. np. § 7 ust. 1 pkt 1; § 11 ust. 1 pkt 2; § 13 ust. 6 pkt 1).

Projekt rozporządzenia opiera się na założeniu, że zasadą określania wysokości stawki minimalnej opłat za czynności adwokatów powinna stać się wartość przedmiotu sporu (sprawy), której każdorazowe określenie – zgodnie z art. 19 i nast. k.p.c. – stanowi obligatoryjny element pisma wszczynającego postępowanie. Stąd też w stosunku do obecnie obowiązującego rozporządzenia zrezygnowano z kazuistycznego wskazywania na określone rodzaje spraw, a w konsekwencji określania przypisanych im stawek minimalnych, na rzecz przyjęcia zasady odnoszenia ich do § 6 projektowanego rozporządzenia, co powinno znacznie uprościć stosowanie rozporządzenia.

W projekcie dokonano modyfikacji skali wartości przedmiotu sprawy, zgodnie z którą następuje progresja stawki minimalnej z jednoczesną jej waloryzacją, przy czym nastąpiło to w nawiązaniu do skali przewidzianej w obecnie obowiązującym rozporządzeniu. Rozbieżności pomiędzy poszczególnymi kwotami w ramach widełek zostały zmniejszone dzięki czemu nastąpiła większa dywersyfikacja stawek minimalnych, stanowiących podstawę do ustalania opłat, co stanowi niewątpliwą zaletę przyjętego rozwiązania. Zwiększając ilość widełek w ramach skali wprowadzono wyważone i płynnie wzrastające interwały pomiędzy poszczególnymi progami: o 2.000 (próg 2-3), o 2.500 (próg 4-5), o 5.000 (próg 6-7), 10.000 (próg 8), 20.000 (próg 9), 25.000 (próg 10-11), 50.000 (progi 12-13) itd. Natomiast wysokość stawki minimalnej określano w taki sposób, aby zapewnić w przybliżeniu proporcjonalny do interwałów wzrost stawki. Dokonano również możliwie szczegółowego podziału typowych, najczęściej spotykanych wartości przedmiotu sprawy w ramach widełek, tj. pomiędzy 3.000 zł a 50.000 zł.

Projekt wprowadza też stawki minimalne w sprawach, w których dotychczasowe przepisy ich nie przewidywały, a mianowicie w sprawach dotyczących ustanowienia zabezpieczenia oraz w sprawach o zawezwanie do próby ugodowej, co opiera się na złożeniu, że strony, a zwłaszcza profesjonalni pełnomocnicy powinni większą uwagę poświęcać zagadnieniom ugód, albowiem wzrost liczby ich zawierania przyczyni się do pożądanego w interesie publicznym zmniejszenia wpływu spraw do sądów. Z drugiej jednak strony, w razie nie zawarcia ugody strona wygrywająca spór będzie mogła żądać zwrotu kosztów wcześniejszego postępowania związanego z zawezwaniem do próby ugodowej.

Projekt przewiduje również modyfikację regulacji określającej szczególną stawkę minimalną w sprawach o zwrot korzyści uzyskanych od Skarbu Państwa oraz w sprawach o odszkodowanie lub zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, ponieważ za sprawy te zostały przewidziane bardzo niskie stawki minimalne, chociaż zasadniczo powinny one podlegać regulacji § 6 rozporządzenia taryfowego.

Podobnie trzeba ocenić przyjęcie, w obecnie obowiązującym rozporządzeniu, szczególnej obniżonej stawki minimalnej za prowadzenie spraw z zakresu prawa pracy o nawiązanie umowy o pracę, uznanie jej wypowiedzenia za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy. Stawka minimalna w tych sprawach powinna być odnoszona do wartości przedmiotu sprawy.

W projekcie rozporządzenia dokonano także uaktualnienia nazewnictwa niektórych rodzajów spraw w związku z wcześniejszymi nowelizacjami kodeksu postępowania cywilnego.

Projektowane rozporządzenie w zasadzie nie modyfikuje zasady ustalania stawek minimalnych w postępowaniu apelacyjnym, zażaleniowym, kasacyjnym, w sprawach stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń oraz w postępowaniach przed sądami administracyjnymi. Wyjątkiem jest podwyższenie stawki minimalnej w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym. Uznano, że utrzymanie jej w wysokości 75 % stawki minimalnej nie znajduje uzasadnienia w świetle koniecznego nakładu pracy. Pozostawiono zróżnicowanie stawek minimalnych w zależności od tego, czy sprawę w pierwszej instancji prowadził ten sam adwokat. Dokonano natomiast ujednoczenia poprzez likwidację niespotykanej w innych unormowaniach rozporządzenia taryfowego typizacji poszczególnych czynności, za które można domagać się zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego. Projekt określa stawkę minimalną globalnie za reprezentację w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w postępowaniu kasacyjnym i w postępowaniu o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz w postępowaniach przed sądami administracyjnymi. Wykonywanie poszczególnych czynności w ramach tych postępowań są okolicznościami indywidualnymi związanymi z konkretnym nakładem pracy pełnomocnika, które sąd powinien uwzględniać jedynie *in concreto* w rozstrzygnięciu o kosztach. Jednocześnie z uwagi na szczególny charakter postępowań przed Sądem Najwyższym w sprawach cywilnych - szczególny stopień skomplikowania zastępstwa prawnego realizowanego w tych postępowaniach, a w szczególności wymogi stawiane pismom (zawierającym środki zaskarżenia) wszczynającym te postępowania, powodujące konieczność szczególnego nakładu pracy oraz szczególny stopień trudności w przygotowaniu tych pism (zwłaszcza skargi kasacyjnej), w projekcie rozporządzenia przewidziano podwyższenie stawki minimalnej za udział w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawach cywilnych, co najmniej zrównując tę stawkę ze stawką minimalną za prowadzenie sprawy przed sądem pierwszej instancji. Nadto uznając, że szczególny stopień skomplikowania i szczególny nakład pracy wiąże się z przygotowaniem pisma wszczynającego takie postępowanie (jak wskazano powyżej zwłaszcza skargi kasacyjnej), a nadto, że przygotowanie takiego pisma wymaga szczególnych kompetencji od pełnomocnika, zróżnicowano wysokość stawki minimalnej w zależności od tego, czy zastępstwo prawne dotyczy strony wszczynającej postępowanie (strony skarżącej), czy pozostałych stron, bądź uczestników postępowania, przewidując dalsze podwyższenie

wysokość stawki minimalnej w tym pierwszym przypadku. Powyższe daje wyraz – jak wskazano powyżej – szczególnemu charakterowi postępowań przed Sądem Najwyższym, w tym szczególnemu nakładowi pracy, szczególnym kompetencjom i szczególnej staranności, jakie wymagane są od pełnomocnika świadczącego zastępstwo prawne w tych postępowaniach, zwłaszcza od pełnomocnika przygotowującego i wnoszącego skargę kasacyjną. W postępowaniach przed sądami administracyjnymi projekt proponuje określenie kilku szczególnych stawek minimalnych w sprawach o charakterze niepieniężnym, a mianowicie, w sprawach z zakresu ochrony środowiska i w sprawach z zakresu prawa inwestycyjnego. Na gruncie dotychczasowych przepisów wymienione sprawy objęte są kategorią innych spraw, która jest zbyt pojemna, gdyż obejmuje wszystkie sprawy o charakterze niepieniężnym.

Projekt uwzględnia również kierunek zmian rozporządzenia w sprawach przez Sądem Okręgowym w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jednakże ze względów podnoszonych już wcześniej proponuje inną niż dotychczasowa wysokość stawki minimalnej. To samo dotyczy spraw w postępowaniu ze skargi na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki oraz do przeprowadzenia i zakończenia bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy egzekucyjnej.